

Milena Bączik
Przemysław Gawarkiewicz
Katarzyna Siewicz
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

Aktywność zawodowa studentów jako przykład pozaakademickiej działalności młodych ludzi

Niniejsza praca jest poświęcona aktywności zawodowej młodych ludzi. Doskonałym przykładem tego rodzaju działalności jest praca poza godzinami, jakie studenci spędzają na swoich uczelniach. Celem badań ukazanych w niniejszej pracy było poznanie motywów, dla których student decyduje się na podjęcie pracy podczas studiów oraz ustalenie, w jaki sposób praca wpływa na kształtowanie się przyszłych planów zawodowych studentów.

Praca w pierwszej części zawiera objaśnienia związane z tematyką badań. Poruszono w niej przede wszystkim zagadnienie dotyczące aspiracji, które pojawiają się w życiu każdego człowieka. Tutaj jednak skupiono się na aspiracjach w odniesieniu do młodych ludzi.

Druga część pracy to założenia metodologiczne: określono cel i przedmiot, po czym przedstawiono wynik badań, jakie zostały przeprowadzone wśród studentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Pytania dotyczyły motywów, dla jakich młodzi ludzie decydują się na podjęcie pracy dodatkowej, jak również związku, jaki występuje pomiędzy obecnie wykonywaną pracą a przyszłością studentów.

Wyniki pozwoliły na wyciągnięcie określonych wniosków, które stanowiły jednocześnie podsumowanie wszystkich zebranych informacji, jakich udzieliła grupa badana. Studenci w celu zidentyfikowania swoich aspiracji podejmują różnego rodzaju prace. Nasze badania pokazują jednak, że są również inne powody, dla których młodzi ludzie decydują się na tego rodzaju aktywność w trakcie studiowania.

Wraz z dojrzewaniem psychicznym i dorastaniem jednostki pojawiają się pierwsze plany życiowe. Rozwijają się one podczas całego życia. Nie ma człowieka, który nie posiadałby żadnego planu życiowego, albowiem często jednostka nie jest świadoma swych celów życiowych (Reber, Reber, 2005, s. 402). Aspiracje, plany życiowe człowieka mają wpływ na wybory w życiu rodzinnym, w planach zawodowych, jak również na podjęcie i realizację swoich działań, są one determinantem i siłą napędową wszelkich podejmowanych decyzji.

Odpowiednio kształtują rozwój osobowościowy jednostki, pomagają w doskonaleniu swojego wnętrza (Laska, 2008, s. 316).

Człowiek pragnie zdobyć istotny w społeczeństwie, jak i dla samej jednostki poziom wykształcenia, a potem również zawodu (Bednarczyk-Jama, 2006, s. 58-63). Do zdobycia wymarzonej pracy, młody człowiek poza odpowiednim wykształceniem powinien również nabyć doświadczenie zawodowe.

Wciąż zmieniająca się sytuacja na rynku pracy sprawia, że młodzież jest coraz bardziej zaniepokojona swoją przyszłością zawodową. Nie wie, czy po ukończeniu wybranego kierunku studiów, który wydawał się przyszłościowy, taki pozostanie, gdy zakończą edukację (Laska, 2008, s. 315-316). Potrzeba podjęcia pracy zawodowej wśród studentów ma związek nie tylko ze zdobyciem wymaganego od pracodawcy doświadczenia, ale również zapewnienia swojego czasu wolnego i sytuacji materialnej.

Praca dla studentów nie musi być traktowana jako konieczność, może przejawiać się jako aspiracje rekreacyjne „odnoszące się do pożądaných lub zamierzonych sposobów spędzania czasu wolnego. (...) Aspiracje rekreacyjne mogą przyjmować formę aspiracji kulturalnych, dotyczących biernego lub czynnego udziału w czasie wolnym w określonych formach działalności kulturalnej”. Wymienione aspiracje mają duży związek z aspiracjami towarzyskimi, które odnoszą się do życia towarzyskiego jednostki, w poznawaniu nowych ludzi, zaznajomieniu się z nimi oraz uczestniczeniu w spotkaniach i imprezach rozrywkowych. Praca może być również realizacją aspiracji materialnych, które odnoszą się do potrzeby posiadania. Celem studentów jest osiągnięcie odpowiedniego statusu materialnego. Przyjmują one formę pragnień lub zamierzeń chęci posiadania określonego przedmiotu (Sikora, 2006, s. 17-18).

Generalnie można stwierdzić, że podjęcie pracy przez studentów jest pewnym rodzajem spełnienia swoich wewnętrznych pragnień i aspiracji.

Poszukując znaczenia słowa „student” za pomocą popularnej wyszukiwarki internetowej Google, natrafic można na bardzo wiele serwisów dotyczących tzw. życia studenckiego. Oprócz witryn wydawnictw naukowych, znaleźć również można portale rozrywkowe, społecznościowe, ale także te, dotyczące pracy dla młodych ludzi. Choć liczba ogłoszeń jest olbrzymia, ich jakość pozostawia wiele do życzenia. Mimo wszystko gdyby spojrzeć na statystyki odwiedzin takich stron – doszlibyśmy do wniosku, że nie wpływa to negatywnie na wyniki oglądalności takich serwisów. Wręcz przeciwnie, codziennie rejestrowane są nowe osoby wyszukujące ofert w swoim miejscu zamieszkania. Chcąc poznać powody, dla których studenci odpowiadają na niskiej jakości ogłoszenia internetowe i godzą się pracować za niebył wysokie stawki, postanowiliśmy przebadac grupę 90 osób pracujących i jednocześnie studiujących na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim.

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie został powołany 1 września 1999 roku. Łączy tradycje: pięćdziesięcioletnie Akademii Rolniczo-Technicznej, trzydziestoletnie Wyższej Szkoły Pedagogicznej oraz ponad 450 lat kształcenia teologicznego na Warmii. W roku 2008 uczelnię skończyło około 6500 absolwentów studiów stacjonarnych i około 2900 studiów niestacjonarnych. Uniwersytet jest uczelnią autonomiczną. Z jego szesnastu wydziałów, 11 ma pełne prawa akademickie, czyli uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora habilitowanego (w 12 dyscyplinach). Natomiast 14 wydziałów może nadawać stopień naukowy doktora (w 20 dyscyplinach naukowych). Większość obiektów naukowo-dydaktycznych oraz domów studenckich usytuowana jest w Kortowie – dzielnicy Olsztyna stanowiącej samodzielne miasteczko akademickie. Kampus

uniwersytecki (zarządzany przez Fundację Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego „ŻAK”) zaliczany jest do najpiękniej zlokalizowanych ośrodków akademickich w Polsce.

Metodologiczne podstawy badań własnych

Celem niniejszej pracy jest ustalenie motywów, dla których student decyduje się na podjęcie pracy podczas studiów; zbadanie, w jaki sposób praca wpływa na kształtowanie się planów zawodowych studentów.

Nasze badania zostały przeprowadzone na próbie 90 studentów dziennych na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, w tym 37 mężczyzn i 53 kobiet. Badania zostały przeprowadzone na przełomie października i listopada 2009 roku. Posłużyliśmy się metodą sondażu diagnostycznego, używając do tego techniki jaką jest ankieta.

Osoby badane to studenci zatrudnieni na umowę o pracę lub umowę zlecenie w wymiarze co najmniej 80 godzin miesięcznie, czyli połowę etatu, bądź są zatrudnieni „na czarno”.

Respondentom zadano szereg pytań odnoszących się do ich obecnego trybu życia, przede wszystkim związanego z wykonywaniem pracy dodatkowej. Zbadano zależność, jaka występuje między aspiracjami zawodowymi studentów a rodzajem ich obecnej pracy.

Ważnym czynnikiem mającym wpływ na podejmowanie przez studentów zatrudnienia jest podział wydatków w okresie miesiąca kalendarzowego. Zestawienie średnich rozchodów młodych ludzi prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Podział miesięcznych wydatków studentów

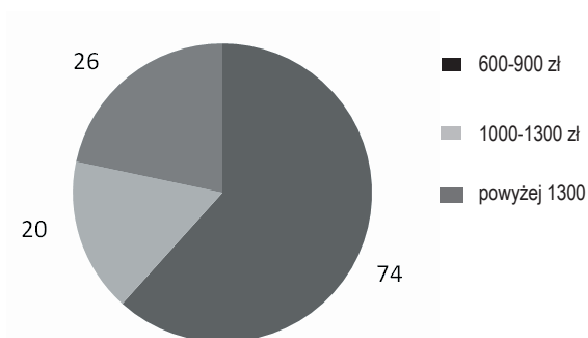
Oplaty	Koszty
Oplaty związane z miejscem zamieszkania (akademik, stacja)	400 złotych/miesiąc
Oplaty związane z wyżywieniem	400 złotych/miesiąc
Oplaty związane z pomocami naukowymi (ksero, zeszyty, książki)	50 złotych/miesiąc
Oplaty związane z komunikacją miejską	50 złotych/miesiąc
Drobne wydatki (użytki, środki higieny osobistej, inne)	400 złotych/miesiąc
Ogółem	1 300 złotych/miesiąc

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Z danych w tabeli wynika, że koszt wynajęcia stacji lub pokoju wynosi około 40% budżetu, jakim dysponują młodzi ludzie. Tyle samo średnio kosztują także zakupy spożywcze. Dodając do tego koszty dojazdów, ksero oraz innych drobnych wydatków, znacznie przekraczamy dozwolony przez rodziców limit podany na wykresie poniżej.

Ankietowani poproszeni byli o określenie miesięcznego budżetu, jakim dysponują (nie wliczając wydatków z pracy). Wyniki przedstawia Wykres 1.

Wykres 1. Miesięczny dochód studentów (bez wynagrodzenia z pracy)

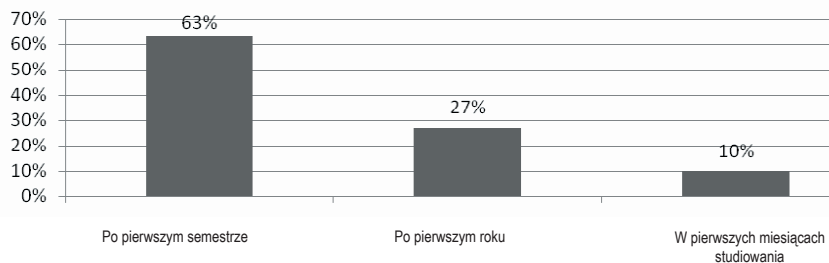

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Jak wskazują wyniki z wykresu 1, zdecydowana większość studentów jest zmuszona pracować, gdyż ich miesięczny przychód (pomijając wynagrodzenie z pracy) oscyluje w granicach 600-900 złotych. To przy kosztach utrzymania przedstawionych w tabeli 1 stanowi zaledwie 60% zasobu jakim dysponują w określonym miesiącu. Praca w takim przypadku jest więc koniecznością.

Aby sprawdzić, czy nasi respondenci byli w pełni świadomi kosztów utrzymania przed rozpoczęciem studiów, poprosiliśmy ich o przypomnienie sobie pierwszych miesięcy spędzonych w Olsztynie. Okazało się, że konieczność pracy odczuli już po pierwszym miesiącu pobytu w mieście (wykres 2).

Wykres 2. Czas potrzebny do podjęcia decyzji o poszukiwaniu pracy

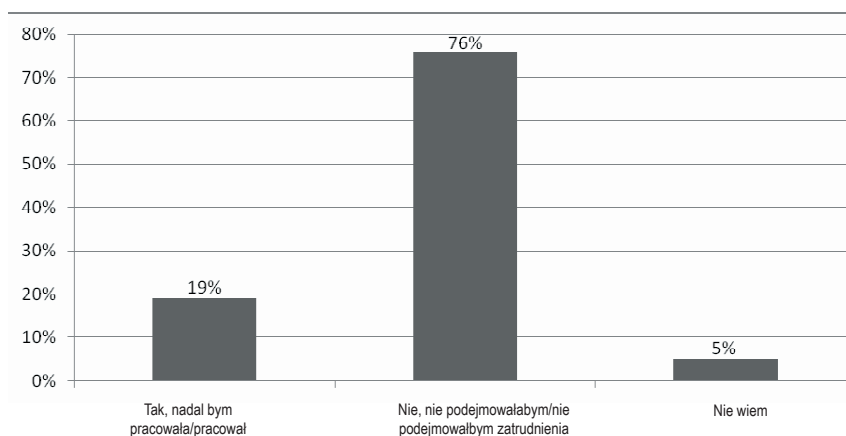

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Znaczna większość ankietowanych (63%) zaczęła szukać pracy po pierwszym semestrze co, mogło wynikać z chęci zdobycia dodatkowego dochodu. Młodzież rozpoczynająca naukę na studiach chce najpierw poznać życie studenckie, wdrożyć się w nie, dopiero potem wybiera aktywność pozaakademicką, jaką może być praca. Niektóre osoby (10%) podjęły pracę już w pierwszych miesiącach studiowania wynika to z silnej potrzeby zdobycia dodatkowego źródła dochodu.

Respondenci byli zapytani także o to, czy gdyby otrzymywali od rodziców wystarczającą ilość środków, byłiby nadal skłonni podjąć zatrudnienie. Zestawienie ich odpowiedzi przedstawia wykres 3.

Wykres 3. Wpływ wysokości wsparcia otrzymywanego od rodziców na decyzję o podjęciu zatrudnienia

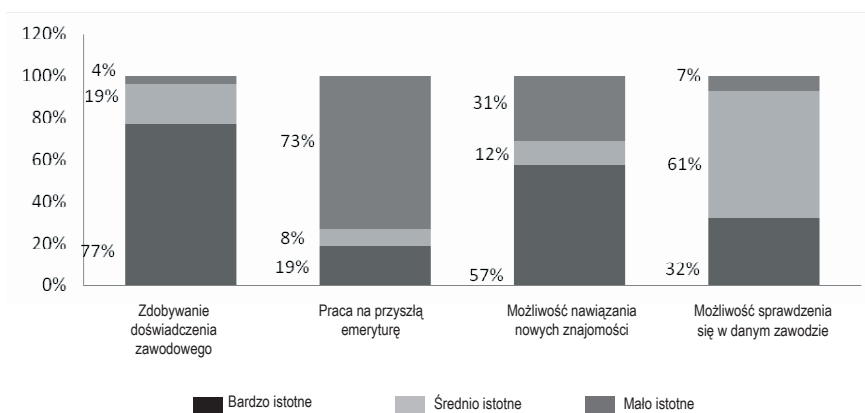

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Większość osób, jak wskazuje powyższy wykres, odpowiedziała negatywnie. Aż ponad 76% zrezygnowałoby z pracy lub w ogóle nie poszukiwał takiej. Zaledwie 19% z badanej grupy popiera pomysł pracy w czasie studiów pomimo posiadania odpowiednio wysokiego budżetu. Nasuwa się wniosek, iż zatrudnienie dla 68 ankietowanych jest przykrym obowiązkiem.

Kolejne pytanie w naszej ankiecie zbadać miało pogląd na temat wykonywanego już zajęcia. Chcieliśmy się dowiedzieć, czy studenci dostrzegają inne korzyści niż tylko finansowe z bycia zatrudnionym. Mieli oni określić istotność poszczególnych aspektów pracy na studiach. Wyniki zostały przedstawione na wykresie 4.

Wykres 4. Wykonywanie pracy a inne aspekty zatrudnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Znaczna większość młodych ludzi uważa, iż zdobywanie doświadczenia zawodowego jest niezwykle ważnym elementem pracy na studiach. Stanowi ona 77% respondentów. Jedynie 4% ocenia fakt zdobywania doświadczenia zawodowego przy okazji pracy jako mało istotny.

Następnym aspektem ocenianym przez studentów jest gromadzenie kapitału na przyszłą emeryturę. Ponad połowa studentów (73%) nie myśli jeszcze o emeryturze, uważa to za aspekt mało istotny. Jedynie 19% badanych stwierdza, że ich obecna praca pomoże w gromadzeniu funduszy na przyszłą emeryturę.

Trzecim ocenianym aspektem bycia zatrudnionym jest możliwość nawiązania nowych znajomości. Oczywiście życie uczelniane obfituje w okazje do poznawania nowych osób, jednak według 57% badanych praca daje dodatkowe szanse na nawiązanie ciekawych kontaktów; jest to istotny aspekt podczas rozpoczynania studiów. Grono znajomych jest bardzo wąskie, szczególnie gdy się studiuje w miejscowości, w której nie jest się zameldowanym, i wówczas praca zaczyna spełniać aspiracje towarzyskie. Około 30% ankietowanych stwierdza, że jest to mało istotny element.

Ostatnim zagadnieniem była możliwość sprawdzenia się w danym zawodzie. Wyniki mogą być dla niektórych nieco zaskakujące. Otóż zdecydowana większość (61%) nie przywiązuje do tego względu zbyt wielkiej wagi. Jest to niepokojące z uwagi na fakt, iż osoby takie mogą być rozczarowane, gdy ich wyobrażenia o danym zawodzie lub charakterze pracy spotkają się z rzeczywistością.

Zdobycie doświadczenia jest ważnym aspektem przy wchodzeniu młodego człowieka na rynek pracy. Daje ono możliwość nauczenia się stosunku do pracy i pracodawcy, lepszego poznania siebie i nabycia wielu cennych umiejętności interpersonalnych. Naszym respondentom zadaliśmy pytanie, jak obecnie wykonywana praca rzutuje na przyszłą pracę zawodową po ukończeniu studiów. Przedstawia to tabela 2.

Tabela 2. Znaczenie obecnie wykonywanej pracy w odniesieniu do przyszłej pracy zawodowej

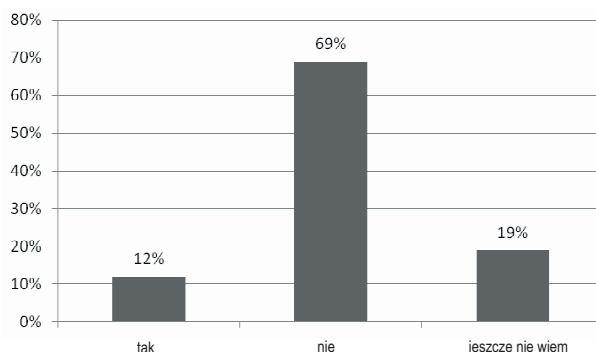
Korzyści z wykonywanej pracy	Ogółem	
	N	%
Zdobywam cenne doświadczenie	32	36,5
Wiem, jakiej pracy unikać	16	18,0
Uczę się stosunku do pracy i pracodawcy	21	23,0
Wiem, w czym jestem dobry	5	5,5
Nabywam cenne umiejętności interpersonalne	4	4,0
Nie widzę żadnego związku	10	11,0
Inne	2	2,0
Razem	90	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Największy odsetek respondentów, bo aż 36,5% odpowiedziało, że ich obecna praca stanowi dla nich cenne doświadczenie. A zatem studenci dzięki różnym rodzajom pracy nabywają cennych umiejętności. Dzięki nowym doświadczeniom kształcą się w nich nowe cechy osobowościowe, jak również nowe rodzaje zachowań. Poprzez kontakt z innymi ludźmi uczą się nie tylko szacunku do pracy i pracodawcy, ale również rozwijają się w nich niezwykle cenne zdolności interpersonalne. Poza wyżej wymienionymi odpowiedziami najmniejszy odsetek ankietowanych (2%) odpowiedziało, że dzięki obecnie wykonywanej pracy wiedzą na pewno, że w przyszłości nie będą chcieli wykonywać tego rodzaju pracy i chcą być niezależni.

Nawiązując do powyższego pytania, zadaliśmy również pytanie, które brzmiało następująco: Czy wiążesz swoją przyszłość z obecnie wykonywanym zawodem? Wyniki tego pytania przedstawia wykres 5.

Wykres 5. Obecna praca a przyszły zawód

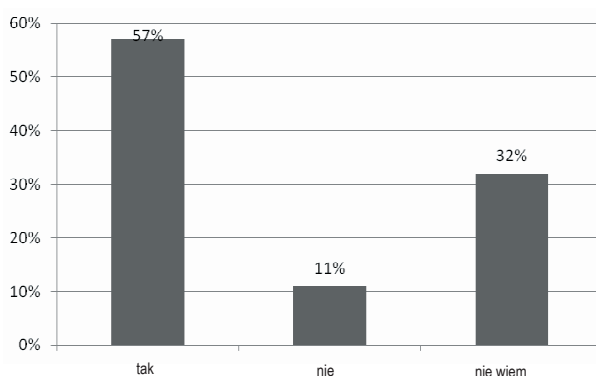

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Spośród ankietowanych, aż 69% stwierdziło, że nie wiąże swojej przyszłości z obecnie wykonywaną pracą, a zatem ten rodzaj aktywności pozaakademickiej traktuje jako dodatkowe zajęcie. Natomiast 12% uznało, że ich przyszłość wiąże się z obecnym miejscem zatrudnienia. Wynikać to może z możliwości awansu w danym miejscu pracy lub z satysfakcjonującej posady.

Kolejne pytanie nawiązuje z kolei do kierunków studiów, w jakich respondenci obecnie się kształcą. Zapytaliśmy bowiem, czy respondenci po ukończeniu studiów wyższych mają zamiar nadal kształcić się w zakresie wybranej specjalizacji. Odpowiedzi ankietowanych przedstawiają się w sposób następujący:

Wykres 6. Czy zamierzasz się kształcić w zakresie obecnie studiowanej specjalizacji

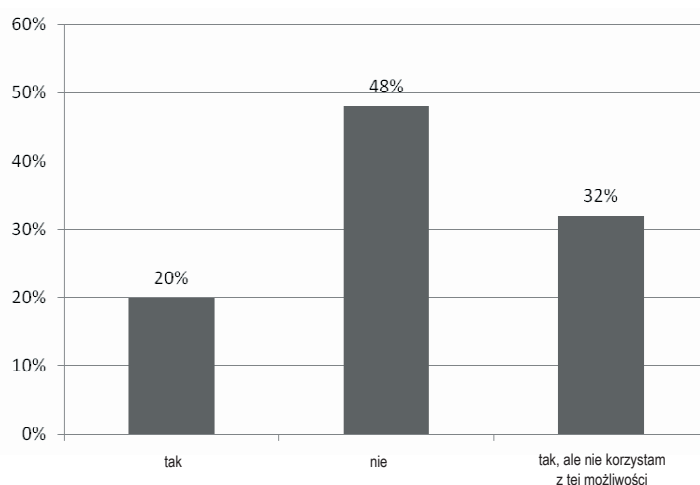
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Zdecydowana większość ankietowanych (57%) stwierdziła, że po ukończeniu studiów wyższych chce się kształcić i doskonalić zawodowo. Czyli swoją przyszłość wiążą przede wszystkim z kierunkiem swoich studiów. Natomiast zaledwie 11% ankietowanych nie ma zamiaru kształcić się w obrębie wybranej specjalizacji. Można zatem przypuszczać, że są to osoby, które już w obecnej chwili posiadają satysfakcjonujące stanowiska pracy lub traktujące studia wyłącznie jako niezbędny element w celu uzyskania wykształcenia wyższego.

Następne pytanie zawarte w naszej ankiecie brzmiało czy w swojej obecnej pracy masz możliwość dokończenia się i podnoszenia swoich kwalifikacji? Odpowiedzi przedstawia wykres poniżej

Wykres 7. Czy w obecnej pracy masz możliwość dokończenia się i podnoszenia kwalifikacji?

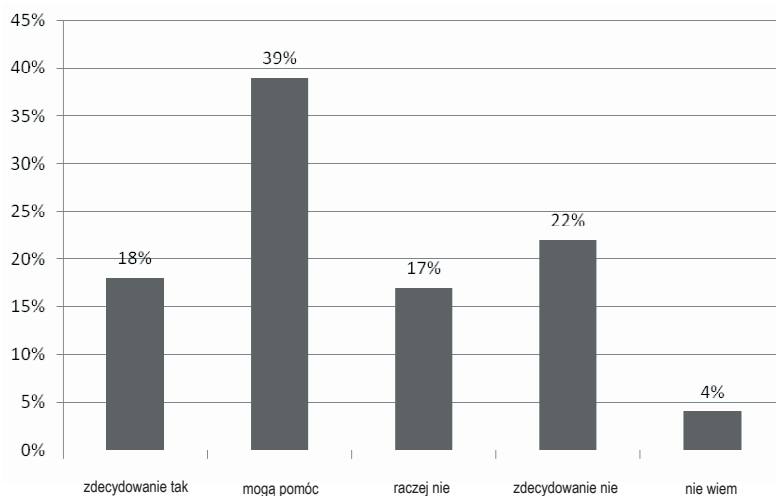

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Ponad połowa studentów (48%) stwierdziła, że w ich miejscu pracy nie ma możliwości dokończenia się i podnoszenia swoich kwalifikacji, a zatem miejsca, w których pracują, najprawdopodobniej nie są nastawione na rozwój potencjału pracowników. Luźno nawiązany stosunek pracy jest niezobowiązujący, natomiast na każde miejsce pracy dla studenta jest wielu chętnych. Jedna piąta ankietowanych (20%) uznała, że w ich miejscu pracy jest możliwość dokończenia się i podnoszenia swoich kwalifikacji, dlatego osoby, które udzieliły tej odpowiedzi, z pewnością same korzystają z tej możliwości i być może w jakiś sposób wiążą swoją przyszłość z obecnym miejscem zatrudnienia. Natomiast prawie jedna trzecia respondentów uznała, że taka możliwość istnieje, ale sama z niej nie korzysta.

Zapytaliśmy również studentów o ich opinie na temat przydatności staży, praktyk zawodowych, jak również wolontariatu w zdobyciu satysfakcjonującej pracy w przyszłości. Czy te formy działalności mogą w tym pomóc? Odpowiedzi ilustruje wykres 8.

Wykres 8. Przydatność praktyk, staży, wolontariatu w zdobyciu satysfakcjonującej pracy w przyszłości

Źródło: opracowania własne na podstawie badań.

Najwięcej osób uznało, że staż, praktyki zawodowe oraz wolontariat mogą pomóc w znalezieniu satysfakcjonującej pracy w przyszłości. Wynika to z faktu, iż wiele firm, czy też przedsiębiorstw – przyjmując np. stażystę – decyduje się, aby taką osobę zatrudnić. Jest ona bowiem już przeszkolona, zorientowana i w ten sposób pracodawca oszczędza czas i może stawiać na dalszy rozwój takiego pracownika. Najmniejszy odsetek ankietowanych (4%) stwierdziło, że nie wie – czy występuje zależność między stażami, praktykami, czy wolontariatem a zatrudnieniem w zawodzie. A zatem osoby, które stwierdziły, że nie ma powiązania lub nie są zdecydowane, mogą to być osoby, które prowadzą wolontariat i swojego obecnego zaangażowania nie traktują jako szansy na zatrudnienie w przyszłości, ale jako dobrowolną działalność dla celów społecznych.

Bibliografia

- Bednarczyk-Jama N. (2006). Aspiracje edukacyjno-zawodowe w kontekście realiów rynku pracy. *Edukacja Ustawiczna Dorosłych*, 1.
- Laska E. I. (2008). Aspiracje edukacyjne i zawodowe młodzieży ponadgimnazjalnej w warunkach przemian społecznych i gospodarczych. W: R. Gerlach (red.) *Praca człowieka w XXI w. Konteksty – wyzwania – zagrożenia*. Bydgoszcz: Wydawnictwo UKW.
- Reber A. S., Reber E. S. (2005). *Słownik psychologii*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Sikora E. (2006). *(Nie) realne marzenia. Aspiracje życiowe młodzieży z osiedli byłych PGR-ów*. Olsztyn: Wydawnictwo UWM.

Summary

Student's professional activity as the example of non-academical operation of youth

This article is about student's professional activity apart from academical duties. The key goal of research was to discover the reasons why young people commit their free time to work while studying. It also was to find out how mentioned activity influence their future plans towards professional carrier.

First part of this work contains explanation of basics connected to peoples aspirations which is present in every human life.

Second part is based on methodological assumption, defines the aim and goal of research and therefore it contains the results of research.

The results let to define certain conclusions. There is variety of reasons why youth undertake work while studying. Some want to identify their professional aspirations and some got another causes which are not connected with the career.